

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XII. Iac. Sadoletvs Cardinalis Gvlielmo Duci Bauariæ S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

scem non facile rationem inueniebam. Hæc cum cogitarem, Dux optime, & perhorrescerem casum propinqui certaminis, non immerito (vt abditor) quietem animo non percipiebam. Nunc pars mihi aliqua timoris adempta est, si Rex hostium (vt aiunt) ad exercitum non est venturus. Quanquam his paucis diebus cõ-
tarij venire nuncij: qui pertrulerunt illum ad iter sese, & ad bel-
lum accingere. Habes rationem angorum & sollicitudinum mea-
rum. Sed de his satis. Ego tibi & fratri tuo, toti que familie vestra
ira sum animo beneuolentiaq; addictus, vt nihil sit quod vehe-
mentius optem, quam & diligi à vobis, & meum vobis amorem
omnibus in rebus præstare atque ostendere. Romæ. X. Calendas
Augusti, M. D. XLII.

XII.

IAC. SADOLETVS CARDINALIS GVLIEL-
mo Duci Bauariæ S. P. D.

Qvod post reditum meum ad Vr̄bem, non contiaud dede-
nim ad te literas: nec veteris meæ erga te obseruantia bene-
uolentiaque memoriam rehouarim: non mea negligentia, neq;
ad eõ obliuione mutui nostri amoris: sed potius pudore quodam
accidit. Cum enim sapius iam conatus essem, exoluere me his vr-
banis curis atque negotiis, & in Ecclesia mea Carpentora cõtensi
Deo, & mihi, & populis meis duntaxat viuere, studia que ea perfe-
qui, quorum & liberalissima est cognitio, & fructus iucundissi-
mus, nescio quo meo fato siue iniqua potius conditione fortu-
nae (nam que ego meas partes sedulo & accuratè egi) contingere
tamen mihi non potuit, vt animo meo morem gererem: colerem
que eam vitam, in qua qui doctiores & sapientiores semper exi-
stimati sunt, munia beate vitæ maximè posita esse censuerunt.
Sum enim quotiescumque illuc me contuli, toties huius Pontifi-
cis Maximi, à quo etiam præsertim mihi assentiente, commea-
tum obtinueram, iussu atq; imperio in hanc vr̄bem reuocatus.
Quæ si meæ, ac non alienæ voluntatis commutatio variasque
excitaret, paderet me vehementer inconstantiæ meæ, neque au-
derem quicquam hoc ad te tempore scribere. Quid enim esset
quod polliceri alteri de me possem, si mihi ipse & consiliis meis
non constarem? Sed cum, si qua in hæc re culpa inest, ea certè
mea non sit, potiusque tempori & rebus quotidie nouis, quam
cõsilio cuiusquam aut voluntati illa sit attribuenda: peto à te
Dux humanissime atque optime, vt quod ego toties domicilium
committasse vilis sum, id Pontificis voluntati tribuas: quod suam
ille voluntatem, id assignes tempori. Proxima enim causa illinc
me extrahendi & Romam euocandi, concilij habendi necessitas
fuit

fuit & cogitatio. Quod vtiā consilium bonum ac profectum Christianæ sit & religioni & Reip. Etsi Deum quidem consilio debemus tandem aliquando populis suis esse consulturum: tamen, vt se nunc res habent, quid spei certæ sequamur, procedemus. Illud quidem in hac tanta perturbatione temporum, singulari tamen nobis est lætitiæ & voluptati, quod apud omnium bonorum tuum nomen in summa est gloria. Nihil enim tantum bre, neque tam commemoratum est, quam tuæ virtutis, constantiæ, pietatisque prædicatio: quæ vna & conscientiam omnium voce in cælum meritò fertur. Itaque ego qui tuam amplissimam iam diu omnibus meis studiis officiisque sum complectens quotidie non benevolentia quidem (nam ea ad summum non peruenerat) sed meis dictis, testimoniis, scriptis, ad te condum honestandumque sum propensior. Gaudioque vehementer, & tibi gratulor, quod in reddenda tuis clarissimis virtutibus debita laude, ego qui tantum cæteris studio erga te amplexanteo, prædicatione tamen tuorum meritorum superiorem non possum; tantus est consensus omnium, de te omnia præcra egregia que memorantium. In quo non magis homines, quam Deus ipse, cuius tu integram & veram religionem sustinas ac defendis, de tua fide & sapientia illustre testimonium ferit. hæc que theatrum maius & grauiorem operam desiderant, tempus magis idoneum differenda sunt. Ego sicut tibi sepe scripsi, quicquid in me est, quantum id quidem est, ingenio, diligentia, studij, autoritatis, totum tuis commodis & voluntatibus ita polliceor ac defero, vt si quid vñ venerit, in qua causa mihi sit elaborandum, id sum alacrius multò, libentiusque facturus, quam si mea ipsius causa idem mihi conandum suscipiendum esset. Quod cum acciderit vt agam, cura quidem & amore satisfaciam tibi: studium autem & cupiditatem meam satisfaciendi nunquam assequar. Nunciatum est nobis frater tibi decessisse ornatissimum, atque nobilissimum: quod mihi auditu sanè quam molestum fuit. Amaui enim illum semper, cum vna, dignissimumque illo loco & honore iudicauit. Quod si de tua virtute & sapientia non eam haberem opinionem, quam certè habeo, aggredere fortasse aliquid ad te consolandum exponendisque rationibus, quare tu hunc casum animo assequere deberes, leuare dolorem tuum admitterer. Sed cum tu meliorum consiliis non indigeas, magisque ipse ad consilium dandum sis paratus, superledebo hoc genere orationis. Tantum te hortabor, vt animum illum, illamque prudentiam, quam cæteris rebus eximiam præstas, eandem in hac quoque re adhibere meditare: vt omnes homines intelligant, nihil tibi deesse, quò minus & in secundis rebus & in aduersis, par & perfectum

et virtus sit, & constantia tua. Iterum & sapiens vale. Roma,
XVII. Calend. Augusti, M. D. XLV.

XIII.

IAC. SADOLETVS CARDINALIS
Guilielmo Bauariae Duci S. P. D.

Cum ex literis tuis multiplex sum ac varia animi letitia & voluptate affectus, tum quod in extremis illis a te est positum, grauissimisque & ornatissimis verbis explicatum, id mihi maxime iucundum, & de tua singulari eximiaque virtute etiam admirabile accidit. Sic enim scribis, te hanc piam & sanctam Catholicæ fidei, & Christianæ religionis causam, quæ omnium bonorum Principum communis, & quorundam etiam magis propria esse deberet: nulla factura & periculorum, quæ plurimam auidi, habita ratione, & amplexatum esse adhuc constanter ac firmiter, & ad vltimum vsque spiritum amplexaturum esse. Quibus tuis verbis quam expressiorem habere desiderarēne possimus Principis optimi & præstantissimi imaginem, non video. Faxit ille ipse omnipotens Deus, quem tu in literis tuis omni cum fide & pietate inuocas: vt talem animum, dignamque omni ipsius gratia & beneficentia mentem, ea præmia consequantur, quæ & in caelo & in terra debeant iudicare maxima. Quanquam cum in hac vita pacatus cum Deo animus, & secum ipse concors, in altera domicilium beatæ immortalitatis est propositum, is semper maximis & verissimis præmiis à Deo affectus esse videatur. Sed tamen ne hæc quidem quæ in his locis expecti soleat, tibi defutura confido. In tanta enim rerum omnium confusione, quantam alia ætas nulla vquam vidit, aberrantibus ferè cæteris omnibus, & propè mente dimoto, quibus harum rerum gubernandarum & regendarum potestas erat data: consiliaque sua non ad salutem publicam, sed ad propriam ipsorum (vt illi putant) vtilitatem, vt autem res indicat, & magis etiam quotidie indicatura est, perniciem conferentibus, stare & emicere vnum, in cuius animum atque virtutem, cum hæc temporum mala damnaque incurrunt, tanquam fluctus saxo, sic illa eius consilio sapientiæque frangantur: non solum his temporibus nouum quodammodo & penè inauditum est: sed apud bonorum iudicia imprimis admirabile. Itaque necesse est, posteaquam satis fuerint debacchati, qui ex incommodis publicis sua priuata commoda venari & captare soliti sunt: posteaquam eorum mentis sui erroris crapulam, & nihil inuenerint verarum animarum in manibus suis: vt expertecti tandem aliquando & respicientes, cum stupore quodam maximaque admiratione intue-